

YEK METOT

YEK Metot 'un felsefesi tamamen çoklu zekâ kuramına ve yabancı dil edinmek isteyen kişinin doğru dil haritasının çıkarılmasına bağlıdır ve iTALK ED.CO ile nörobilim, dilbilimi ve dil mühendisliğini bir araya getirmiştir. Yabancı dil edinecek kişiler öncelikle sık yaptıkları hatalara, neden bugüne kadar başarılı olunamadığına, dil analizinin sonuçlarına ve dil haritalarının çıkarılmasının neden bu denli önemli olduğuna dair bilgi sahibi olmalıdır. Kendi ana dillerini nasıl kullandıklarına ve varsa ana dillerindeki eksiklikleri de gidermeye yönelik olan bu felsefe tamamen “love language” özümüle ilerler ve tüm topluma yabancı dili sevdirmeye kendini adanmış bir felsefeyi barındırır.

- YM1, YM2, YM3 ve YM4 olmak üzere dört seviye mevcuttur ve seviyesi YM1 ve YM2 olanlar için dil edindirme eğitimi, sadece hedef dilde yapılmaz çünkü yabancı dili edinmeye başlayan kişiye eğer kendi dilini kullanmasına izni verilmezse kaçırdığı ya da anlamadığı kurallar konusunda kendini ifade edemez ve strese girer. Dil edinen kişi, stresten uzaklaşmadıkça psikolojik olarak kendini sürekli bir başarısızlık halinde hissedebilir oysa yeni bir yabancı dil edinirken başarının temeli edinicinin zihninde herhangi bir zihinsel ve psikolojik engel bulunmaması gerekliliğidir.

- YM1 ve YM2 oturumları, ediniciye, yabancı dilin kolay olduğu ve zihninde yer alan, onu kolay öğrenmekten alıkoyan blokları kaldırmasını sağlayan telkin içerikli eğitimleri de kapsar. Bunun yanı sıra uzun saatler ve birçok ders saatini alan mükemmel telaffuz dersleri ile vakit kaybedilmez. Telaffuz edinme görevleri, online dinleme çalışmaları ile ediniciye daha çok bireysel çalışma görevleri olarak verilir. İlk derslerden itibaren alfabe ya da sayılar gibi basit kavramların öğretilmesi ve bunların doğru telaffuzu ile vakit kaybedilmez.

- YM1 ve YM2'de metodun temel amacı, ilk dersten itibaren direkt olarak ediniciye kendini ifade edebileceği basit cümleler kurdurmaktır. Kaybedecek vakit yoktur. Dil bilgisi kuralları ezberletilmez, ana dilinizden hedef dile bol bol tercüme yaptırılır ve cümle kurmanız kolaylaştırılır. Yeni kelimeler, kelime kartları ve edinicinin kendi ses kayıtlarını dinlemesi suretiyle öğretilir. Kişinin ya da edinici grupların, kendi hayatlarında kullanacağı yabancı dilin içeriğine göre şekillenen eğitim materyalleri hazırlanır, kelimeler ve yapılar bu içeriklere göre düzenli bir şekilde edindirilir. Sürekli yazdırmaktan ziyade konuşturan bir yöntem olduğundan, yazılı kısımda da yapılan tercümelerin mutlaka ses kayıtlarının yapılması ve sürekli tekrar edilmesi sağlanır. Edinici mutlaka günlük tutar, gün içindeki faaliyetlerini, anılarını ve günün haberlerini yazar. Böylelikle günlük hayatında kullanma ihtiyacı duyacağı tüm kelimelerin karşılıklarını öğrendiği dilde edinmiş olmakla beraber, aynı zamanda da gündemi o dilde takip eder. Böylece kısa bir süre içerisinde, edinici günlükünde yazdığı tüm kelimeleri edinmiş ve düzgün bir şekilde kullanırken bulur kendisini.

Yabancı Dil ve İkinci Dil Neden Aynı Şey Değildir?

İkinci dil ve yabancı dil kavramları birbirinden farklıdır.

İkinci dil, ana diliniz olmayan ancak günlük yaşamınızı idame ettirmek için öğrendiğiniz dildir. İkinci dile sahip olan bir kişinin kelime hazinesi günlük hayatta kullandığı kelimelerle sınırlıdır. Ev eşyalarının, yiyeceklerin, içeceklerin isimlerinden veya yemek yemek, alışverişe gitmek ya da bir hobiyi ifade etmek gibi rutin ihtiyaçları ifade edecek cümle yapılarından ibarettir. İkinci dilin amacı o dilin konuşulduğu yerde yaşamı sürdürebilmektir. Başka ülkelere göç etmek zorunda kalmış mültecilerin, göçmenlerin ya da etnik azınlıkların yaşamak zorunda oldukları yerde öğrenmeye mecbur kaldıkları dildir kısaca.

Yabancı dil ise herhangi bir nedenle ya da ilgi veya meraktan dolayı edindiğiniz dildir. Yabancı dil edinen bir kişinin kelime hazinesi politikadan felsefeye, bilimden edebiyata kimi zaman da günlük yaşantısında kullanmayacağı ama çeşitli kitaplardan, yazılardan, farklı medya araçlarından yabancı dilini zenginleştirmek amacıyla rastgele edindiği kelimelerden oluşur.

Dil Öğrenilecek Değil Edinilecek Bir Şeydir

Ben dil edinmeyi bisiklete binmeye benzetirim. Bisiklete binmek, öğrendikten sonra üzerinden yıllar geçse bile unutulmayan bir beceridir. Eğer 15 yıl boyunca her gün 3 saat bisiklete bindiyseniz, bu beceriyi pekiştirmişsinizdir ama bisiklete binmeyi öğrenip biraz sürdükten sonra bırakıp on sene elinizi sürmezseniz, yeniden başladığınızda en baştan hatırlamanız gereken bir eylem haline dönüşecektir. Çoğu çocuk bisiklete binmeyi öğrenir ve bisikleti sürekli kullanır, her yere bisikletiyle gider, ara vermeksizin saatlerce sürebilir ve bunu yaparken kafasında bir varış noktası belirlemez. Sadece bisiklete binmeyi sevdiği için binerler. Bu sevgi, doğal ve direkt olarak beyinde kullanılan nöral yolların güçlenmesine sebep olur. Edindiğiniz bir beceri her kullanıldığında, beyindeki nöral yollar daha da güçlenir ve öğrenilenler daha kalıcı hale gelir. Bir yabancı dili edinirken tıpkı çocukların her yere bisiklet ile gitmesi gibi o bisikleti fazla kullanırsanız, bir süre ara verseniz bile yeniden o bisiklete binmeye başladığınızda yani yeniden o dili konuşmaya başladığınızda bu becerinin hiçbir yere kaybolmadığını görürsünüz.

Bisiklete binerken de dil edinirken de gereken üç önemli unsur vardır. Bilgiyi edinmek, beceriyi edinmek ve pratik yapmak. Bisiklete binmek de dil edinmek de edinilen becerilerdir, dolayısıyla bir becerinin edinilmesi ile diğer başka bir becerinin edinilmesinin yönetsel süreci arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır. İkisini de aynı şekilde edirsiniz.

İki yaz önce oğlum Emir'e bisiklete binmeyi öğretirken bir baktım önce işin teorik kısmını yani "bilgi verme" kısmını anlatıyorum. Tekerlerdeki dişliler nasıl çalışır, neden ilk olarak sağ ayakla ve sağ pedal üstte başlamamız gerekir gibi kısımları anlattıktan sonra sıra beceri kazandırmaya geldi. İlk sırada elbette dengede kalma becerisi vardı ve benim de yardımımla

bu beceri üzerine çalışmaya başladık. Dikkat edin, “yetenek” demiyorum “beceri” diyorum çünkü beceri ve yetenek farklı kavramlardır. Yetenek bir insanın yatkınlık ve öğrenimine bağlı olarak bir şeyi anlama, yapabilme ya da bir etkiyi alabilme yeterliği ve gücüdür, beceri ise insanın zihin ve devinim alanlarındaki işi ereğine uygun olarak gerektiği gibi sonuçlandırma durumudur. Nasıl herkes bisiklete binebilirse, aynı şekilde herkes dil de edinebilir. Beceri kazanıldıktan sonra ustalaşmak için pratik yapmak gerekir.

Dilin tamamen bildirme dayalı-bilişsel bir hafıza türü olduğuna dair yanlış bir inanç mevcuttur. Aslında dil edinmeye dair yaptığım çalışmalar ve dünya üzerindeki başka örnekler de dünya literatüründe *know how* olarak da bilinen yöntemsel hafızanın dil ediniminde ne kadar önemli olduğunu göstermiştir. Bu çalışmanın sonuçlarına baktığımızda yöntemsel hafızalarını geliştiren aktiviteler yapan çocukların beyin yapılarının çok daha hızlı geliştiği görülmüştür.

Beynimizde bilişsel ve yöntemsel becerileri öğrenmemiz için, yeni nöral gelişimleri depolamak üzere alanlar mevcuttur ve bu alanlar birbirinden tamamen farklıdır. Bilişsel olarak hafızaya atılanlar beynimizde hippocampus, entorhinal korteks ve perirhinal korteks tarafından kodlanır. Fakat tüm bu kodlananların süresi temporal kortekste uzatılır ya da depolanırlar. Oysa yöntemsel olarak hafızaya atılanlar beynimizde cerebellum, putamen, caudate nucleus (kaudet çekirdeği) ve motor korteks tarafından kodlanır ve depolanır.

Bisiklete binmek, beynimizdeki putamen kısmında depolanan edinilmiş bir beceridir ve içgüdüsel hareketlerimizle aynı değildir çünkü içgüdüsel hareketlerimiz kaydet çekirdeğinde depolanır. Dil edinmenin bazı kısımları bilişseldir yani kullanıldıkça güçlenmez ve düşüşe geçmeye oldukça müsaittir. Ancak bazı kısımları yöntemseldir tıpkı bisiklete binmek gibi.

Bu açıklamalarla dil öğrenmek ve dil edinmek arasındaki farkı da vurgulamış oluyoruz. Bir yıl boyunca tüm görevlerinizi ve sorumluluklarınızı yerine getiren bir öğrenci olarak okulunuza gittiğinizde ve bir yabancı dilin gramerinin nasıl işlediğine dair bilgi edindiğinizde ancak bu öğrendiklerinizi kullanmayı pratiğe dökmediğinizde o dili öğrenmiş oluyorsunuz, edinmiş değil. Böyle bir öğrenci bir yıl hazırlığa ara verip sonra ve tekrar derslere tekrar başladığında kendisini kaçınılmaz olarak en başa dönmüş hissediyor. Bu yüzden dil öğrenilmez, dil edinilir.

Yabancı Dil Edinmeye Başladığınızda Ne Olur?

Ses parçalar halinde kulağınıza gelir ve ses kulağınıza gelirken belirli bir düzeni vardır. Beyniniz konuşmanın gerisini tamamlamaya çalışır, bu eylemi Google'ın yaptığı auto-complete system yani otomatik tamamlama sistemi gibi düşünebilirsiniz. Bir ses duyduğunuzda beyninizin Google'a yazmaya başladığını ve Google'ın tamamladığı gibi ne yazdığınızı keşfetmeye başladığını düşünün. Mesela “world wide” dediğinizde beyin “World” kelimesini duyar duymaz yanına gelebilecek versiyonları düşünerek tamamlamaya çalışır. Eğer iki dil biliyorsanız aynı eylemi ikinci dilinizde bildiğiniz kelimeleri de hafızadan hızlıca geçirerek yapar ve her iki dilde de tüm farklı kombinasyonları denemeye başlarsınız. Edindiğiniz dilin sizin ne düşündüğünüzü belirlediğini ve bu nedenle de takıldığınızı zannedebilirsiniz, ancak bu doğru değildir. Kültür konuştuğunuz dil ile şekillenir, bu doğrudur ancak edinmeye çalıştığınız herhangi bir yabancı dil sizin ne düşündüğünüzü belirleyip

sınırlayamaz ama düşündükleriniz diliniz ile sınırlanır. Yaşam bir yol ise bildiğiniz diller de bu yolun pusulasıdır, nereye gideceğinizi ya da gidemeyeceğinizi bu pusula(lar) belirleyecektir ya da ne kadar uzağa gidebileceğinizi... Dil neyi iletmek zorundaysa onu iletmelidir, iletme olasılığı olan şeyi değil. Dolayısıyla edindiğiniz dille ne düşündüğünüzü değil ama bildiğiniz diller ile nasıl düşündüğünüzü belirleyebilirsiniz. Bu yüzden dünyayı, sınırlı gördüğünüz bir hapisaneyeye çevirmek de dünyaya açılan kocaman bir pencere yapmak da sizin elinizdedir.

Dilinizi dünyayı sınırlı gördüğünüz bir hapisaneyeye çevirmek de dünyaya açılan kocaman bir pencere yapmak da sizin elinizdedir.

Frenoloji bilimine göre insanın beyninin karakterle olan ilişkisi;

Beynimizin belirli bölgeleri belirli davranışları belirler.

1848 yılında Vermont şehrinde bir demiryolu inşası esnasında Phineas Gage adlı bir işçinin patlayan dinamit sebebiyle yüzüne bir metrelik bir çubuk saplanıyor ve beyninin ön kısmından geçerek kafatasının arkasından çıkıyor. Elbette hemen doktor çağırılıyor. İşin ilginç adam böylesine bir olay yaşamasına rağmen kaza anında ölmüyor. Günlerce uyanık kalıyor ve sonunda tamamen iyileşiyor. Hatta daha sonra yüzü ve sol gözü yaralı, yakışıklı ve de kendine oldukça güvenen biri olarak verdiği fotoğraflar gün yüzüne çıkıyor. İyileştikten sonra ailesi ve arkadaşları Gage'de bazı karakter değişimleri fark ediyorlar. Aslında çok sevecen, neşeli, filantropist bir kişiliğe sahip olan Gage, kazadan sonra bencil ve küfreden biri haline dönüşüyor. Bu sıra dışı kaza ve sonrasında yaşananlar sebebiyle doktorları sık sık Gage hakkında notlar alıyorlar, birkaçını sizin için tercüme ettim:

Dr. John Harlow şöyle diyor: "Gage, kaprisli ve kararsız, gelecek için bir sürü plan yapıp gerçekleşmesi daha mümkün bir plan bulduğunda bunları hemen terk edebilecek yapıda bir insan. Bir çocuğun entelektüel kapasitesi ve tezahürünün yanı sıra, hayvan içgüdülerine de sahip olan güçlü bir adam. Arkadaşları ve ailesi de artık onun kazadan sonra kesinlikle eski Gage olmadığını söylüyorlar."

Yine enteresan bir bilgiye göre Gage 1860 yılında vefat ediyor ve Dr. Harlow, Gage'in kafatasını ve kafatasına kaza esnasında saplanan çubuğu saklıyor. Beyin taramalarında bu demir çubuğun beyninin frontal lopuna ciddi düzeyde çift taraflı bir hasar verdiği görülüyor.

Aslında bu akıl almaz kaza sadece Gage'in yaşamında değil, bilim dünyasında da bazı büyük değişikliklere neden oluyor bence. Bu olaydan önce bilim insanları arasında düalizm denen beyin ve ruhun birbirinden ayrı yapılar olduğuna dair inanışlar hâkimken bu kazadan sonra büyük bir çığır açılıyor ve Gage'in frontal lopunda yaşanan tahribat sonucunda kişiliğinin değiştiğine kesin gözüyle bakılıyor. Bu olayla birlikte de bilim dünyasında bir model değişikliği oluyor ve artık beyindeki belirli bölgelerin belirli davranışları belirlediği kesinleşiyor.

Beyin Kortekslerinin Dille Bağlantısı

Aşağıda Norman Geschwind'in Specializations of the Human Brain adlı kitabından aldığım insan beyninin sol yarımküresine ait bir resmi görmekteyiz. Alt kısımda dil ediniminin gerçekleştiği Broca bölgesi mevcuttur. Gördüğünüz üzere beyin korteksi düz değildir, tümseklerden ve girinti çıkıntılardan oluşur. Yüzeydeki tümseklere "girus", çıkıntılara ise "fissür" adı verilir. Bilim insanları bu çıkıntıları beynimizdeki bazı alanları sınırlara ayırmak için kullanırlar ve bu çıkıntıların en önemlilerinden bir tanesi de "sylvian" çıkıntısıdır. Bu çıkıntı beynimizin her iki yarımküresinin tam ortasında genişçe dikey olarak katlanmış olan beynimizin ön lopunu temporal loptan ayıran bir çıkıntıdır. Bu çıkıntı oldukça önemlidir çünkü beynimizin her iki yarımküresinde de mevcut olan bir yapıdır, ancak sol yarımkürede boyutu daha uzundur ve sol yarımkürede dil fonksiyonlarımızın gerçekleştiği Broca ve Wernicke alanlarının arasında yer alır. Bu fissürün herhangi bir hasara uğramış olması, doğal olarak yabancı dil edinme fonksiyonlarını da etkiler.

Madem insanları diğer canlılardan ayıran en önemli özellik konuşmak, o zaman başka dilleri de konuşabilmek insanları birbirlerinden ayıran en önemli özelliktir derim hep. Yüzyıllardır bilim insanları tarafından insanın konuşma yetisi ile ilgili kimi zaman tesadüfi bulunan veriler olmuştur. Kimi zaman da yapılan deneyler ciddi sonuçlar ortaya koymuştur. Mesela, 1825 yılında Jean-Baptiste Bouillaud adlı Fransız bir doktor, insan konuşmasının beynimizdeki ön loplardan yönetildiğini ilk olarak ortaya koyan bilim insanıdır. Onun öne sürdüğü bu iddianın kanıtlara dayanıp kabul görmesi ve yaygınlaşması oldukça zaman alsa da takiben yapılan çalışmalar da bunu kanıtlar niteliktedir.

Bunlardan en ilginç de kayınpederinin izinden giden Bouillaud'nun damadı Simon Alexandre Ernest Aubertin, 1861 senesinde bir intihar vakasını incelerken ortaya çıkmıştır. Simon, intihar sırasında kafatasının ön kısmını uçuran bir adamı inceliyordu ve adam konuşurken beyninin ön lopuna spatula ile baskı yaptığında konuşmanın kesildiğini ve baskı uygulamayı kesmedikçe de adamın konuşmaya devam edemediğini gördü.

Biz insanları diğer canlılardan ayıran en önemli özellik konuşmak ise o zaman başka dilleri konuşabilmek de biz insanları kendi aramızda birbirimizden ayıran en önemli özelliktir.

Yaklaşık bir buçuk yüzyıl önce ise Fransız Fizikçi Pierre Paul Broca, beyninin frontal lopunda hasar olduğunu gördüğü hastasının birkaç kelimedenden fazla konuşamadığını fark ettiğinde, orada bir dil merkezi olduğunu düşünerek çalışmalarına başlamıştır. Paul Broca, daha sonra yaptığı çalışmalarla bu bölgenin konuşabilmemiz ve yabancı dilleri anlayıp kendimizi o dilde akıcı bir şekilde ifade edebilmemiz için oldukça önemli olduğunu kanıtlamıştır ve böylelikle de bu bölgeye kendi adını vererek Broca bölgesi demiştir. Bu durum, modern zamanda beynimizin bir kısmının uyuşturulduğu "WADA prosedürü" denen bir uygulama ile de desteklenmiştir.

1874 yılında ise Alman nörolog Carl Wernicke, sağ lopda Broca bölgesinden farklı bir yerde oluşan hasarın da konuşma yetisini bozduğunu gözlemleyip temporal lopun üst kısmına Wernicke bölgesi adını vermiştir.

Son yıllarda, sinirbilimciler, bizlerin bilişsel görevlerimizi yerine getirirken, örneğin bir matematik problemi çözerken ya da önemli bir bilgiyi hafızamızda tutmaya çalışırken Broca bölgemizde olanları gözlemlemiştir. Daha sonra aynı gözlemi "Biz yabancı dil edinirken Broca bölgemiz nasıl tepki verir?" sorusunun cevabını bulmak için de yapmışlardır. Buradaki amaç yabancı dil edinirken ve diğer bilişsel görevleri yerine getirirken Broca bölgesinde herhangi bir değişiklik olup olmadığına dair bir kanıt elde etmektir.

MIT'den Nancy Kanwisher ve Walter A. Rosenblith'in yaptığı araştırmaya göre Broca bölgesi iki farklı alt bölgeden meydana geliyor. Bu alt bölgelerin bir tanesi seçici bir şekilde dil edinimine odaklanıyor, diğeri ise daha genel bilişsel görevleri yerine getirmemiz için bir ağ görevi yapıyor. Dolayısıyla Broca bölgesine aslında tek bir bölge olarak yaklaşmak doğru değil. İçinde dil ediniminin gerçekleştiği yer ayrı, diğer bilişsel eylemlerimizi gerçekleştirdiğimiz yer ayrıdır. Bu iki profesörün yaptığı deneyde, deneklere önce anlamlı İngilizce cümleler, daha sonra da bir dizi anlamsız harf sıralaması okutulmuştur. Denekler anlamlı İngilizce cümleleri okurken beyinlerindeki Broca bölgesi aydınlanmış, cümleler zorlaştıkça aydınlık artmış, aksine anlamsız harf dizilimlerini okurlarken Broca bölgesinde herhangi bir değişiklik gözlemlenmemiş.

Broca bölgesinin kalınlığının özellikle ergenliğe girilen çağlarda daha fazla değişmeye başladığı da incelemeler sonunda gözlemlenmiştir. Özellikle de yeni dillere maruz kaldıkça bu bölge kalınlaşıyor, kalınlaştıkça daha efektif bir öğrenme gerçekleşiyor.

Neden Broca ve Wernicke Bölgelerini İnceliyoruz?

Dünyada yabancı dil eğitim sistemi her gün gelişiyor ve değişiyor. Ancak dil edinimi konusunda Broca ve Wernicke bölgelerine odaklanmamızın önemli pek çok nedeni var.

Özellikle hafıza ile alakalı olarak beynimizin dil edinim merkezi ile ilgili daha iyi eğitim modelleri kullanılıyor. Broca adlı bu merkez oldukça kritik bir yaş olan 10-12 yaş arasından sonra esneklik kazanmaya başlıyor ve bunun devam edebilmesi için de dış uyaranlarla birlikte, beynimiz yabancı dille ilgili hafızamız konusunda eğitilebiliyor. Yaygın inanışın aksine yaş ilerledikçe, öğrenmek zorlaşmıyor ya da hafızanız gerilemiyor, sadece daha fazla çaba ve daha disiplinli bir yaklaşım gerekiyor. Bildirimsel belleğimize bağlı kalmak yerine, yabancı dil edinenlerin işlemsel belleklerine odaklanmaları gerekiyor. Bu odaklanma süreci daha fazla zaman alan ve tekrar gerektiren bir süreç. Üstelik dışarıdan duygusal bir uyaran olduğunda da işlemsel belleğiniz ciddi derecede aktif oluyor. Bu süreci aktive etmek için bir dizi teknik mevcut ve bu teknikler farklı çevrelerde bulunup farklı uyaranlara maruz kalma, sürekli tekrar, kontekst dâhilinde öğrenme ve ezberden kaçınmayı öneriyor.

Son zamanlarda dil edinimi konusunda dünya ülkeleri bir reform arayışında çünkü TOEFL, IELTS, TOIEC gibi test odaklı ölçme sistemleri yerine tamamen konuşmaya ve dinlemeye dayalı sistemlerin başarılı olduğu örnekler mevcut. Bunlardan biri de Finlandiya. Eğitim reformu yapılmış iki ülke olan Kore ve Finlandiya'yı karşılaştıralım.

Finlandiya'da Kore'nin aksine yabancı dil eğitiminde tamamen konuşma ve dinleme bazlı bir sisteme geçilmiş, Kore'de ise gramer ve okuma bazlı bir sistem mevcut, her ikisi de eğitimde

reform yapmış ülkeler ancak Finlandiya istatistiklerine bakıldığında Finlandiyalıların yüzde 70'i İngilizceyi yabancı dilleri olarak gayet iyi konuşabilmektedir. Bu verilerden sonra bizler gibi dünya çapında reform arayışında olan tüm dilbilimciler, eski öğretim metotlarından uzaklaşıp, yabancı dil edinenlerin daha kolay ve hızlı akıcılık kazanabilecekleri bir öğretme ve daha sonrasında da kendini ifade edebilme yetkinliklerini değerlendirecek bir öğretme sistemi içerisinde olma arzusuyla Broca ve Wernicke bölgesini derinlemesine inceliyoruz.

Wernicke bölgesinde edinmeye başladığımız yabancı dilimizi kullanım alanımız ve ana dili kullanım alanımız üst üstedir. Her iki dilde de anlama seviyemiz çok değişmez. Yani anlama Wernicke alanında gerçekleşir, edindiğiniz dili kullanabilmeniz ise Broca alanında gerçekleşir ve bu alanı kullanırken ana dilimiz ve edindiğimiz yabancı dilimiz arasında bir boşluk mevcuttur. Bu da yabancı dili ana diliniz kadar akıcı konuşamamanıza sebep olmaktadır.

Yabancı Dil Edinimi İçin Beyin Haritamızı Bilmemiz Neden Önemlidir?

1950'li ve 1960'lı yıllarda artık kabaca da olsa beyin haritaları oluşturulabiliyordu.

Yukarıdaki şekilde beynimizin dış katmanını oluşturan ve dört lopa ayrılan neokorteksi görüyoruz.

1. Merak etmeyin hepimizin neokorteksi vardır ve de hepimizde son derece gelişmiştir.
2. Frontal lopumuz haricindeki tüm loplarımız, duyularımızdan gelen sinyallerin işlenmesine adanmıştır dolayısıyla beş duyunuzun da harekete geçebileceği bir dil edinme sistemi bu lopun sürekli etkin kalmasını sağlar.
3. Frontal lopunuzu şu anda bu satırları okurken de çalıştırıyorsunuz çünkü şu esnada okuduğunuz bilgiler, prefrontal korteksinizde işleniyor ve bunu sürekli okuyarak ve dinleyerek aktive etmezseniz geleceğe ilişkin plan ve tasarı yapmanızda zorluklar yaşayabilirsiniz.
4. Duyularımızdan gelen bilginin değerlendirildiği ve gelecekte bunlara göre verilecek bir dizi tepkinin kararlaştırıldığı bölge prefrontal korteks olduğundan, "anlıyorum ama konuşamıyorum" bahanesine bir an önce son vermek için Broca bölgenizi aktive edecek dış uyaranlara beş duyunuzla maruz kalmanız şarttır.
5. Pariyetal lop ise beynimizin üst kısmındadır. Sağ lopumuz duysal dikkati ve vücut farkındalığını kontrol ederken, sol lopumuz yetenek gerektiren hareketlerimizi ve bazı dil fonksiyonlarımızı kontrol eder. Dolayısıyla bu bölgeyi sürekli aktive ederek hızlı konuşabilirsiniz ve unutuyorum, aklıma gelmiyor gibi bahanelerden kurtulabilirsiniz.
6. Oksipital lop ise beyin en arkasında bulunur ve gördüğümüz ne varsa işler. Yabancı dil edinirken bol bol izlemek ve her kelimeye görsel bir resim yüklemek bu nedenle önemlidir.
7. Sadece sol lopumuzda bulunan temporal lopumuz ise yabancı dilimizi tamamen kontrol eder. Aynı zamanda insan yüzlerinin tanınması ve bazı duygusal fonksiyonların kontrolü gibi görevleri de vardır.

YEK Metot, ana dilin ve edinilecek olan hedef dilin, psikolojik olarak rahat bir şekilde edinilmeye başlamasını hedefleyen bir metottur.

YEK Metot Hedef Dilde Alışkanlık Edindirir

Yabancı dil, iyi notlar almamız için bir süre öğrenmek zorunda olduğumuz ve daha sonra bir kenara bıraktığımız bir zorunlu ders değildir. Yabancı dil edinmek hayat boyu sürecek bir yaşam yolculuğu ve stiliniz haline gelmelidir. Dolayısıyla bu yolculuğun nasıl geçeceğini edinmeye başladığınız dildeki alışkanlıklarınız belirler. Bu metotla edindirmeye başladığımız alışkanlıkların başında “rephrase” dediğimiz aynı anlamdaki cümleleri farklı yapılar kullanarak kurdurtmak, bunları edincinin kendi sesi ile kaydetmek ve tercümelerini yaptırtarak dinleme alıştırmaları yaptırmak vardır.

ÖKÖK (Öğretmen Konuşmaz Öğrenci Konuşur)

Bu başlığı bu şekilde atarak altını çizmek istediğim şey, yabancı dil dersinde amaçladığım şeyin mümkün olduğunca “öğrenciyi konuşturmak” olmasıdır. Eğer edinciyi kontrolü kendi elinde hissederse kendine güveni artar ve kendine güveni olan insanın da aşamayacağı engel yoktur. Edinciyi bu süreçte kendine güvenin her zaman doğru yapmaktan değil, hata yapmaktan korkmamaktan geçtiği öğretilir. Derslerden sonraki online takip sistemi, edinciyi sürekli olarak yabancı dil edinim sürecinin içinde tutar. Whatsapp, elektronik posta gibi online iletişim araçları ile edinciyi günlük konuşmalara dahil edilir ve derste edinilen bilgiler bu günlük konuşmalarla tekrar edilir. Amaç, edinilen her bir bilginin günlük hayatlarındaki yabancı dil ihtiyaçlarını nasıl karşıladıklarını onlara göstermek ve düzenli pratikle onları yapabildiklerine inandırmaktır. Ayrıca günlük dilde kullanılan yabancı dille, akademik İngilizcenin tamamen farklı olduğunu göstermektir. Bu düzenli kullanımlar edincinin efektif ve doğru düzgün bir şekilde dili edinmesini ve daha önceki bölümlerde bahsettiğimiz “redundancy” (gereksiz artık bilgi) kavramından uzaklaşmasını sağlar yani gereksiz ve kullanmayacağı hiçbir şeyi öğrenmez. Edinciyi ile öğretmen arasında engelsiz bir bağ kuran bu sistem sayesinde yabancı dil öğrenme süreci aynı zamanda bir kişisel koçluk sürecine de dönüşür.

Öğretmen Tarafından Daha Az Müdahale ve Yabancı Dile Daha Çok Yöneltilme

Aslında doğduktan sonra edindiğimiz ana dilimiz ile daha sonra edinmeye başlayacağımız yabancı diller arasında çok büyük bir fark bulunmamaktadır. Doğduğumuzda nasıl doğal ortamımızda ana dilimize maruz kaldıysak, aynısını YM1, YM2, YM3 ve YM4’te de katılımcılara uyguluyoruz. Etkisi altında kalıyorlar, sürekli tekrar ediyorlar ve kavramları kendileri anlamlandırıyorlar, ezberlemiyorlar dolayısıyla da edinilen her şey uzun dönemli hafızaya atılıyor.

YEK Metot Ne Değildir?

YEK Metot edinmeye başladığınız yabancı dili, karmaşık dil bilgisi kurallarından oluşan bir dil olarak görmemenizi sağlar ve en iyi yaptığı şeylerden birisi de sizi “fill in the blanks” worksheetlerinden uzak tutmaktır.

Öğretmenin odağı, kendisinin bile ilgisini çekmeyecek bir görevi, belirli bir zaman diliminde ediniciye tamamlamak değildir ki maalesef bu görevler ülkemiz eğitim sisteminde yabancı dil eğitim sürecinde şu an hâkim olan görevlerdir. Çocuklar sıkılır ve sıkılan çocuk öğrenmeye zihnini kapatır.

YEK Metot ve George Washington Köprüsü Bağlantı Eğitimleri

Daha önceki bölümlerde bahsedilen beynimizin sağ ve sol lopunun aslında aynı anda çalıştırılabileceğinin öğrenilebileceği aynı zamanda da Broca ve Wernicke bölgeleri arasındaki bağlantıyı kuran George Washington Köprüsü olarak adlandırılan yerin aktive edilmesini amaçlayan metottur.

Bu metotta, Broca bölgesini uyaran egzersizler yaptırılır ve böylelikle öğrenilenler daha stressiz, kolay ve akılda kalıcı hale getirilir.

YEK Metot- Broca Sistem Modeli

Adımlar:

1. Yabancı dilde duyduğunuz her şeyi en az üç kere tekrarlayın, biri ile sohbet ederken de aynı şeyi yapın. Örneğin karşınızdaki İngilizce cümleler kurduğunda içinizden aynı cümleleri sürekli tekrar edin.

FAYDASI: Tekrarladığınızda kelimeye bağlı ses sinyalleri, Wernicke bölgesinden arcuate fasciculus vasıtası ile Broca bölgenize geçirilir ve bu ses sinyalleri orada konuşmayı sağlayan kas hareketlerine dönüştürür. Broca'dan alınan sinyaller, dudaklarımızı, dilimizi kontrol eden yakındaki motor korteksi bölgelerine gider.

2. Edinmeye başladığınız yabancı dildeki metinleri sesli okuyun ve bunu en az yedi kez tekrarlayın.

FAYDASI: Bu yolla gelen bilgi görsel olarak striate korteks ve hemen yukarısındaki üst düzey korteks tarafından işlenmektedir. Bu işleme sürecinden hemen sonra edinilen bilgi, angular kıvrıma gelir. Burada bilgi, Wernicke bölgesinde yukarıda ses sinyali geldiğinde oluşan etkinliği ortaya çıkaracak şekilde dönüştürür.

Bu iki eylemi yabancı dil edinirken bir rutin haline getirip tekrarlamadığınızda;

- Broca bölgesi konuşma üretmek istemez.
- Uygun sinyaller Broca bölgesindeki motor kortekse gönderilemez.
- Wernicke bölgesinde anlamada sıkıntı çıkar.
- Sesler kelimelere dönüşmez.

YEK Metot Dil Edinme Günlüğü

Beş dakikalığına kendinizi yabancı dil konuşurken o hayran olduğunuz, gıpta ederek baktığınız kişinin yerine koyup onun yerinde olduğunuzu hissettiğinizde nasıl duygular ile doluyorsunuz düşünmenizi istiyorum. Size dil edinim süreci duygu tablosu yaptım. Haftanın günlerini yazıp sizde oluşan ve süreç içerisinde oluşacak olan bu duygulardan her hafta birine odaklanın ve onu listenin başına alın. Başa döndüğünüzde sıfırdan tekrar başlayın. Farkı şekillerde yapılmış olan bullet journal günlükleri gibi aslında. Hedefinize ulaşip ulaşmadığınızı görmek için kendinizi günün sonunda sınırsanız yardımcı olacak bu tablo, sizin mükemmel dil edinme konusunda ne kadar kararlı ve ciddi olduğunuzu değerlendirecek.

1) Başarınızın objektif kriteri nedir?

Türkiye’de dil eğitiminde başarı denilince genellikle sadece istenilen sınavlardan istenilen puanların alınması anlaşılmaktadır. Tabii ki kişilerin dil becerilerini ölçmek için standardize edilmiş sınavlar önemlidir. Ancak sadece telefonda İngilizce konuşarak bilgi vermesi ya da satış yapması istenilen bir kişinin sadece yazılı olan bir sınavdan yüksek bir puan alması, o kişinin işteki pozisyonunda başarılı bir şekilde çalışıp çalışamayacağıyla ilgili hemen hemen hiç fikir vermez. Hatta TOEFL ya da IELTS gibi Okuma, Yazma, Dinleme ve Konuşma bölümlerini ayrı ayrı ölçen sınavlarda alacakları genel puan da çoğu zaman yeterli değildir. Yukarıda verdiğim örnekten devam edersem çalışanın işteki görevini istenildiği gibi yerine getirip getiremeyeceğini anlayabilmek için dinleme ve konuşma bölümündeki puanlarına odaklanılmalıdır. Ancak bir yayınevinde editöryal bir görevde bulunacak kişi için belirleyici olansa okuma ve yazma bölümlerindeki puanı olacaktır.

Bunları anlatmamın sebebi başarının tamamen kişisel hedeflerle ilgili olduğunu vurgulamak istemem. Özellikle iş hayatının içindeki kişilerin amaçları çok iyi belirlenir ve buna göre bir eğitim planı hazırlanırsa, o kişi için başarı elde edilmiş olacaktır.

Çok sevdiğim ve kendi hayatımda da benimsediğim bir söz var: “Zor diye bir şey yoktur, imkânsız ise sadece zaman alır!” Eğitim alacak olan kişinin amacı belirlendikten sonra o hedefe giden yolun neresinde olduğu belirlenir, hedefe ulaşması için yürüyeceği yolda hangi hızla gidebileceği anlaşılır ve eğitimin süresi belirlenir. Başarı için gereken şeylerden en önemlilerinden birisi de “zamandır”.

Bütün bu anlattıklarımın sonra bize göre başarının tanımı şudur: “Eğitimin başında belirlenmiş hedefe, eğitimin planlandığı sürenin sonunda ulaşılmasıdır.”

2) Türkiye’de bir dil eğitimine yüksek bir ücret ödeneceğine yurt dışına gidilmesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Öncelikle yukarıda da bahsettiğim gibi eğitimin kişiye özel yapılabilmesi ve hedeflerine yönelik olması, gerçekçi bir eğitim süresi belirlenmesidir esas olan. Yani 6 aylık bir eğitim alması gereken bir kişinin 3 hafta yurt dışına gidip geri gelmesi zaman ve para kaybı olacaktır.

Yurtdışındaki dil eğitimleri standardize edilmiş eğitimlerdir ve kişilerin bireysel öğrenim tarzlarını (Görsel, işitsel, sözel, fiziksel, vs.) ölçerek onlara eğitim vermezler. Bunu ancak birebir eğitim veren kurumlar yapabilir ki yurtdışında bu tür bir eğitim almak Türkiye’dekinden kat kat daha pahalıya mal olacaktır.

• Kültürel farklılıklar ve eğitmenin öğrencinin geldiği ülkenin dil yapısını bilmemesi ve eğitim alan öğrencinin hangi konularda zorlanacağını, hangilerinde çok hızlı kavrayabileceğini öngörememesi de buradaki eğitimlerin süresini uzatmaktadır. Bu nedenle bile Kanada’da ya da İngiltere’de yaşamasına rağmen kurumumuzdan eğitim alan çok sayıda katılımcımız bulunmaktadır.